

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9CoP/47/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4212227818
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2013:4212227818.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci navrhovateľky: Q. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom C., I. XX/XX, proti odporcovi: M. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom Taliansko, M. al E., Z. T. G O. XXX XX, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Komárno zo dňa 3. júna 2013, č. k. 9P/317/2012-43, takto

rozhodol:

Odvolačný súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa zastavil konanie vo veci rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX. Následne ďalším výrokom rozhodol o trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ustanoveniami § 83, § 103, § 104 OSP, § 2 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, čl. 3, čl. 8, čl. 10 a čl. 19 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len nariadenie Rady), ako aj konštatovaním, že obvyklý pobyt je štandardný pojem používaný v medzinárodných právnych normách a pri jeho posúdení je potrebné vziať do úvahy všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu. V tomto smere považoval za významné najmä tie skutočnosti, kde sa osoba zdržuje väčšiu časť roka, kde pracuje, študuje a pod. S poukazom na uvedené skutočnosti, ako aj citované ustanovenia všeobecných záväzných právnych predpisov mal za preukázané, že na vedenie konania o rozvod manželstva je daná právomoc súdu v Pordenone, Taliansko. Pokiaľ išlo o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX, poukazujúc na právoplatné a vykonateľné uznesenie Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 21. decembra 2012, č. k. 1P/174/2012-471, ako aj čl. 8 a 10 nariadenia Rady, konštatoval, že nemá právomoc v tejto veci konať. Vzhľadom na to, že po neoprávnenom premiestnení dieťaťa doručil otec maloletého Q. V., nar. XX. XX. XXXX dňa 23. 07. 2012 Okresnému súdu Bratislava I návrh na nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu - do Talianska, pričom tomuto návrhu Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 21. decembra 2012, č. k. 1P/174/2012-471 vyhovel, mal súd prvého stupňa za preukázané splnenie podmienok pre zachovanie právomoci súdu, kde mal maloletý obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením. K založeniu právomoci civilných súdov Slovenskej republiky v zmysle článku 10 písm. a) a b) nariadenia Rady nedošlo, nakoľko otec sa s premiestnením dieťaťa nezmieril (písm. a/) a preukázateľne do jedného roka od neoprávneného premiestnenia dieťaťa aj podal žiadosť o návrat dieťaťa, ktorej Okresný súd Bratislava I vyhovel. Týmto mal za to, že nebola splnená ani jedna zo štyroch fakultatívnych podmienok uvedených v článku 10 písm. b) nariadenia Rady, preto aj keď maloletý Q. V., nar. XX. XX. XXXX medzičasom nadobudol obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, právomoc vo veci

rodičovských práv a povinností, v zmysle článku 8 odsek 2 nariadenia Rady v spojení s článkom 10 nariadenia Rady, prináleží príslušným súdom v Taliansku. Okrem toho konštatoval, že vzhľadom na to, že predmetné konanie o rozvod sa v Taliansku, na súde v Pordenone, začalo skôr (14. 05. 2012) ako navrhovateľka doručila na Okresný súd Komárno v tej istej veci návrh na začatie konania (17. 12. 2012), pričom právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci je na súde v Taliansku v zmysle článku 3 nariadenia Rady daná, podľa článku 19 ods. 3 nariadenia Rady v spojitosti s § 83 OSP konanie o rozvod pre prekážku skôr začatého konania (litispencie) zastavil, ako aj podľa článku 8 ods. 2 nariadenia Rady v spojení s článkom 10 nariadenia Rady konanie v časti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX zastavil pre nedostatok právomoci.

Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v nepresvedčení sa o tom, či sa rozvodové konanie ešte vedie na súde v inom štáte. Vzhľadom na to žiadala o zrušenie napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa a vrátenie veci na ďalšie konanie. V ďalšej časti svojho odvolania uviedla, že jej syn má obvyklý pobyt na území SR v meste C., kde má zabezpečené bývanie a sociálnu starostlivosť - navštevuje predškolské zariadenie, ako aj má zabezpečenú zdravotnú starostlivosť a navštevuje lekára a detského psychológa. Okrem toho poukázala na skutočnosti týkajúce sa rozvodu manželstva, majúci pritom za to, že manželstvo je rozvrátené a hrubo narušené. Záverom oznámila, že maloletý Q. má na území Slovenskej republiky vydaný rodný list a osvedčenie o štátnom občianstve, ako aj cestovný pas.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 212 ods. 2 písm. a/ OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné. Súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správny právny záver, preto ho odvolací súd podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

Návrhom, doručeným súdu prvého stupňa dňa 17. 12. 2012, sa navrhovateľka domáhala rozvodu manželstva účastníkov konania, uzavretého dňa 07. 04. 2006 pred Matričným úradom v Taurfkirchen, Spolková republika Nemecko a úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX tak, aby maloletý Q. V., nar. XX. XX. XXXX bol zverený do jej výchovy a opateru a odporca bol zaviazaný na platenie výživného minimálne vo výške 500 eur mesačne vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky. Zároveň žiadala upraviť styk otca s maloletým dieťaťom tak, že styk otca s maloletým dieťaťom bude výlučne prebiehať na území Slovenskej republiky a to za prítomnosti matky. Svoj návrh odôvodnila tým, že z dôvodu administratívneho vyhostenia odporcu z Nemecka, kde uzatvorili manželstvo, z ktorého pochádza maloletý Q., sa celá rodina od Vianoc 2008 presťahovala do Talianska. Z dôvodu fyzického a psychického týrania zo strany odporcu sa dňa 12. 11. 2011 rozhodla pricestovať s maloletým dieťaťom na územie Slovenskej republiky k jej rodičom, kde sa i doposiaľ zdržuje.

Podľa § 103 OSP, kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 odsek 1 OSP, ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov, alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.

Jednou z prvoradých procesných podmienok konania je danosť súdnej právomoci. Inštitút právomoci sa všeobecne chápe ako zákonom vymedzený rozsah činností, ktorých realizácia je právom aj povinnosťou súdov. Jej splnenie súd skúma ex offa v každom štádiu konania a na každom stupni a jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania.

Ak súd zistí, že nie je daná jeho právomoc na prejednanie a rozhodnutie o veci s medzinárodným prvkom, konanie zastaví podľa ustanovenia § 104 ods. 1 prvá veta OSP. Nemôže však vec postúpiť

súdu iného štátu; iba v odôvodnení svojho uznesenia poučí účastníkov o tom, že sa s návrhom môžu obrátiť na príslušný úrad v cudzine (R 26/1987).

Od 01. 03. 2005 sa právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí o rodičovských právach a povinnostiach spravuje Nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 Ú. v. ES o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len "nariadenie Rady"). Toto nariadenie bolo prijaté 27. 11. 2003 a zrušuje a nahrádza sa ním Nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 Ú. v. ES z 29. 05. 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom oboch manželov, ktoré nadobudlo účinnosť 01. 03. 2001. Uplatňuje sa vo všetkých členských štátoch Európskej únie s výnimkou Dánska, je záväzná a priamo vykonateľná v členských štátoch v súlade so zmluvou o založení Európskeho spoločenstva a má prednosť pred ich vnútroštátnymi právnymi normami (čl. 72 nariadenia Rady). Jeho ustanovenia sa vzťahujú len na konania začaté, písomnosti úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny a na dohody uzatvorené účastníkmi po dni začatia jeho uplatňovania, t. j. po 1. marci 2005 (čl. 64 ods. 1). Rozsah pôsobnosti nariadenia vymedzuje jeho čl. 1, podľa ktorého nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva (ods. 1 písm. a/), ako i na nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností (ods. 1 písm. b/). Pojem "rodičovské práva a povinnosti" v spojení s čl. 1 ods. 2 nariadenia Rady sa vzťahuje na všetky práva a povinnosti nositeľa rodičovských práv a povinností, týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa. Zahŕňa preto nielen právo osobnej starostlivosti a právo styku s dieťaťom, ale aj veci ako poručníctvo, umiestnenie dieťaťa do pestúnskej starostlivosti alebo do ústavnej starostlivosti. Zoznam vecí spadajúcich pod pojem rodičovské práva a povinnosti nie je v uvedenom ustanovení taxatívny, ale len demonštratívny a je determinovaný len odsekom 3 čl. 1, kde je výslovne uvedené, na ktoré veci sa nariadenie nevzťahuje.

Právomoc súdov členského štátu konať o návrhu vo veci rozvodu, rozluky a anulovania manželstva vyplýva z článku 3 až 7 nariadenia Rady. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady ustanovuje všeobecnú právomoc, podľa ktorej súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rozvodu, rozluky alebo anulovania manželstva, na ktorého území majú manželia obvyklý pobyt, alebo manželia mali naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam jeden z manželov stále býva, alebo má odporca obvyklý pobyt, alebo v prípade spoločnej žiadosti, má niektorý z manželov obvyklý pobyt, alebo má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu, alebo ak tam býval najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu a je buď štátnym príslušníkom tohto členského štátu alebo v prípade Veľkej Británie a Írska tam má "domicil". Právomoc súdov členského štátu konať o návrhu vo veci rodičovských práv a povinností vyplýva z čl. 8 až 14 nariadenia Rady. Tieto obsahujú ucelený systém princípov právomoci na určenie členského štátu, ktorého súdy majú právomoc vo veci konať, nie však vecne a miestne príslušný súd v rámci tohto členského štátu. Článok 8 ods. 1 nariadenia Rady zakotvuje všeobecnú právomoc, podľa ktorej súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania. Je tu premietnutá základná zásada nariadenia, že najvhodnejším miestom na rozhodovanie vo veci rodičovských práv a povinností je súd toho členského štátu, v ktorom má dieťa svoj obvyklý pobyt. Výnimky z tohto všeobecného princípu právomoci ustanovujú len čl. 9, 10, 12 a 13, ktoré určujú podmienky, za splnenia ktorých je daná právomoc súdov členského štátu, v ktorom nemá dieťa svoj obvyklý pobyt. Článok 9 nariadenia Rady takto zachováva právomoc pre súdy členského štátu pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa počas 3-mesačného obdobia po jeho presťahovaní do iného členského štátu vo veci zmeny rozsudku o práve styku, čl. 10 rieši súdnu právomoc v prípadoch únosu dieťaťa, čl. 12 upravuje výnimku v prípadoch dohody o súdnej právomoci a čl. 13 v prípadoch, ak nemožno obvyklý pobyt dieťaťa určiť, priznáva právomoc súdom členského štátu, v ktorom sa dieťa nachádza.

Pojem „obvyklý pobyt“ je potrebné podľa judikatúry Európskeho súdneho dvora (Rozsudky C-523/07 a C-497/10) v zmysle Nariadenia Rady č. 2201/2003 Z. z. vykladať tak, že tento pobyt zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto členského štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej alebo predškolskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa

udržiava v danom štáte. Je na vnútroštátnom súde, aby určil, kde má dieťa obvyklý pobyt, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu.

V danom prípade je predmetom konania rozvod manželstva účastníkov a úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX na dobu po rozvode, na ktoré sa v zmysle vyššie uvedených záverov vzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000. Súd prvého stupňa preto správne v intenciách nariadenia Rady skúmal, či má vo veci právomoc konať a rovnako tak správne vyhodnotil, že pri posudzovaní právomoci je potrebné vychádzať z článku 3 ods. 1 a z článku 8 ods. 2 v spojení s článkom 10 nariadenia Rady. Pokiaľ išlo o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému Q. V., nar. XX. XX. XXXX, súd prvého stupňa správne ustálil, že nemá právomoc na konanie v tejto veci a to s poukazom na čl. 8 a 10 nariadenia Rady. Správne pritom vychádzal zo skutočnosti, že po neoprávnenom premiestnení dieťaťa doručil otec maloletého Q. V., nar. XX. XX. XXXX dňa 23. 07. 2012 Okresnému súdu Bratislava I návrh na nariadenie návratu maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu, t.j. do Talianska, pričom tomuto návrhu Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 21. decembra 2012, č. k. 1P/174/2012-471 vyhovel a rozhodol, že maloletý Q. V., nar. XX. XX. XXXX bol neoprávnené premiestnený, a preto nariadil návrat maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu, t.j. do Talianska. S poukazom na uvedené sa odvolací súd nemohol stotožniť s námietkami navrhovateľky, týkajúcimi sa obvyklého pobytu maloletého dieťaťa na Slovensku, pretože, ako vyplýva z vyššie uvedeného rozhodnutia, obvyklým pobytom maloletého dieťaťa je Taliansko a na Slovensku sa zdržuje neoprávnené. Uvedené nenarúša ani skutočnosť, že maloletý Q. na Slovensku navštevuje materskú školu a má štátne občianstvo Slovenskej republiky, teda medzičasom maloleté dieťa nadobudlo obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky. Okrem toho súd prvého stupňa správne ustálil, že nedošlo k založeniu právomoci civilných súdov Slovenskej republiky v zmysle článku 10 písm. a) a b) nariadenia Rady, nakoľko otec sa s premiestnením dieťaťa nezmieril (písm. a/) a preukázateľne do jedného roka od neoprávneného premiestnenia dieťaťa aj podal žiadosť o návrat dieťaťa, ktorej Okresný súd Bratislava I vyhovel. Týmto mal za to, že nebola splnená ani jedna zo štyroch fakultatívnych podmienok uvedených v článku 10 písm. b) nariadenia Rady, preto aj keď maloletý Q. V., nar. XX. XX. XXXX medzičasom nadobudol obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky, právomoc vo veci rodičovských práv a povinností, v zmysle článku 8 odsek 2 nariadenia Rady v spojení s článkom 10 nariadenia Rady, prináleží príslušným súdom v Taliansku. Čo sa týkalo konania o rozvod manželstva, odvolací súd z obsahu spisu zistil, že manželia mali naposledy obvyklý pobyt v Taliansku a to až do 12. 11. 2011, a preto mal za to, že súd prvého stupňa správne konanie aj v tejto časti zastavil, nakoľko správne ustálil, že nemá právomoc rozhodovať v konaní o rozvode, ako aj správne poukázal na skutočnosť, že otec podal skôr návrh na začatie konania o rozvode na súde, ktorý má právomoc vo veci konať. S poukazom na obsah spisu odvolací súd sa nestotožnil s námietkou navrhovateľky ani v tejto časti konania, pretože z obsahu spisu jednoznačne vyplýva, že otec maloletého dieťaťa podal dňa 14. 05. 2012 na príslušnom súde v Taliansku návrh na rozvod manželstva a z čl. 19 nariadenia Rady jednoznačne vyplýva, že ak sa potvrdí právomoc súdu, ktorý ako prvý začal konať, súd, ktorý začal konať ako druhý, odmietne vykonávať svoju právomoc v prospech tohto súdu. Vzhľadom na uvedené, odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa týkajúcim sa právomoci súdu v Pordenone, Taliansko, zdôrazňujúc pritom skutočnosť, že manželia s maloletým dieťaťom preukázateľne takmer 3 roky, t. j. od Vianoc 2008 do 12. 11. 2011 žili v Taliansku, kde bolo ťažisko ich každodenného života a to i s ohľadom na dlhodobosť, pracovné väzby a spôsob života. Z objektívneho hľadiska teda platí, že účastníci konania ako manželia mali naposledy obvyklý pobyt v Taliansku a odporca v mieste ich obvyklého pobytu naďalej býva, na základe čoho odvolací súd dospel k záveru, že právomoc vo veci rozvodu manželstva účastníkov v zmysle čl. 3 ods. 1 nariadenia Rady je daná práve súdom tohto členského štátu. Za danej situácie odvolací súd bol toho názoru, že súd prvého stupňa správne rozhodol, keď v posudzovanej veci dospel k záveru o nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky, dôsledkom čoho správne aplikoval ustanovenie § 104 ods. 1 OSP a konanie zastavil.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. a) OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže ide o konanie, ktoré mohlo začať i bez návrhu.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.